

Reactie internetconsultatie Wet basisverzekering arbeidsongeschiktheid zelfstandigen 23 juli 2024/brLCR24-025

Driekwart van de zelfstandigen heeft geen arbeidsongeschiktheidsverzekering of is onvoldoende gedekt: er zijn medische uitsluitingen, de dekking is niet compleet of loopt niet tot het pensioen. Verzekeringen zijn vaak duur en het risico op arbeidsongeschiktheid is moeilijk in te schatten. Dat is de reden dat velen er niet voor kiezen. Zij vallen bij arbeidsongeschiktheid (op termijn) terug op algemene voorzieningen, zoals de Participatiewet en de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Het speelveld is ook niet gelijk: werknemers en zelfstandigen die wél verzekerd zijn tegen arbeidsongeschiktheid zijn vaak duurder dan zelfstandigen die dit niet zijn. Dat moet met een verplichte verzekering worden ondervangen. De vraag is of dit ook gebeurt. De verzekering voor zelfstandigen gaat werken met heel andere voorwaarden dan de 'normale' arbeidsongeschiktheidsverzekering (voor werknemers). De vraag is of werknemers akkoord zouden gaan met het voorstel: betaal de premie, als je *helemaal niets* meer kunt verdienen, krijg je maximaal het wettelijk minimumloon en privaats bijverzekeren kan niet als je al een beperking hebt.

De Landelijke Cliëntenraad (LCR) heeft de plannen voor een verplichte verzekering arbeidsongeschiktheid zelfstandigen tegen het licht gehouden. Er zijn veel kritiekpunten.

Centrale conclusie is dat een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen een goed plan is als die dezelfde voorwaarden kent als de arbeidsongeschiktheidsverzekering voor werknemers. Dus dat er ook verzekering mogelijk is bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid en ondersteuningsinstrumenten voor mensen die vanuit arbeidsongeschiktheid aan de slag gaan. Vooral voor mensen met een arbeidsbeperking ziet de LCR dat het moeilijk is om zzp'er te blijven of te worden.

Wat signaleert de LCR op een aantal hoofdlijnen?

Het is de bedoeling om een eigen stelsel voor zelfstandigen in te voeren en de vrijwillige verzekering vanuit UWV verdwijnt. Wie verschillende vormen van inkomen heeft (vast en als zzp'er) of daartussen wisselt, krijgt het lastig. Wie vanuit de WIA of de Wajong gaat werken als zelfstandige krijgt bij uitval te maken met twee verschillende stelsels. **In voorstel wordt ervoor gekozen om de vrijwillige verzekering van UWV te laten verdwijnen. Dat ziet de LCR als een onverstandige keuze.** Binnen hetzelfde stelsel verzekerd te blijven, is op die manier niet meer mogelijk.

Voor zelfstandigen die door een ziekte of handicap minder kunnen verdienen biedt de basisverzekering geen uitkomst. De verzekering keert alleen uit als iemand niet het wettelijk minimumloon kan verdienen. Iemand moet dan niet een aantal basisfuncties met een zeer lichte belasting kunnen uitvoeren waarmee het minimumloon kan worden verdiend. Dit is vooral erg lastig te stellen voor zelfstandigen met een psychische kwetsbaarheid. Het doet denken aan de beoordeling arbeidsvermogen bij de indicatie banenafspraken: **veel zelfstandigen die door ziekte of handicap in theorie nog wel het minimumloon kunnen verdienen, krijgen dus geen uitkering. Of het hen in de praktijk gaat lukken om het minimumloon te verdienen is de vraag.** De [Arbeidsinspectie heeft over de niet-werkenden in het doelgroepregister recent een rapport](#) uitgebracht: voor een aanzienlijke groep is/wordt dit problematisch. Welke ondersteuning krijgt deze groep als zij wel aan de slag willen binnen de mogelijkheden die zij hebben? Dat is niet beschreven.

Het afschaffen van de vrijwillige verzekering via UWV heeft nog een vervelende uitkomst voor werknemers met een ziekte of handicap die ondernemer willen worden: **verzekering voor gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid vervalt**. Private verzekeraars bieden alleen verzekeringen met uitsluitingen of weigeren aanvragen.

Er is geen regeling voor gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid met daarbij verlies van inkomsten. De verzekering biedt hiervoor geen oplossing.

De groepen die geen hoge verdiensten hebben, zitten in specifieke sectoren en hebben ook daarmee **gebrekkige verzekeringsarrangementen. Dit gaat deze verzekering niet oplossen.**

Het is belangrijk dat de toegang tot de verplichte verzekering niet duurder en/of strenger is voor zelfstandigen met een beperking. Lidorganisatie Ieder(In) krijgt op dit moment al signalen van **zelfstandigen met een arbeidsbeperking** voor wie een verzekering niet te betalen is of voor wie de **verzekering niet-dekkend** is omdat de eventuele arbeidsongeschiktheid te herleiden zou zijn naar de bestaande beperking.

Sommige groepen zelfstandigen maken zich zorgen over of ze er wel op vooruit gaan met deze verplichte verzekering. Dit geldt bijvoorbeeld voor Wajongers die nog gebruik maken van de oude regeling.